

СТОРОНИ В ДЕРЖАВНО-ПРИВАТНОМУ ПАРТНЕРСТВІ

Олександр Радкевич

доктор педагогічних наук, старший дослідник
старший науковий співробітник лабораторії
зарубіжних систем професійної освіти і навчання
Інститут професійної освіти НАПН України
<http://orcid.org/0000-0002-2648-5726>

Анотація. Державно-приватне партнерство як договірна угода поєднує безліч зацікавлених сторін із різними планами та цілями. Структура державно-приватного партнерства передбачає державний, приватний і громадський сектори. Кожен із них має свої функції та завдання, а сама структура може бути досить складною і містити договірні угоди між сторонами, включаючи державу. Представлена модель відносин сторін проєкту, що беруть участь в укладанні договору про державно-приватне партнерство.

Ключові слова: професійна освіта, державно-приватне партнерство, договірна угода, консорціум, соціальна політика.

PARTIES IN PUBLIC-PRIVATE PARTNERSHIP

Oleksandr Radkevych,

Doctor of Pedagogical Sciences, Senior Researcher,
Leading Researcher of the Distance Vocational Training Laboratory,
Institute of Vocational Education of NAES of Ukraine

Abstract. Public-private partnership as a contractual agreement combines many stakeholders with different plans and goals. The structure of public-private partnership includes state, private and public sectors. Each of them has its own functions and tasks, and the structure itself can be quite complex and contain contractual agreements between the parties, including the state. The model of relations of the parties of the project participating in the conclusion of the agreement on public-private partnership is presented.

Keywords: vocational education, public-private partnership, contractual agreement, consortium, social policy.

З моменту появи концепції державно-приватного партнерства все більше урядів у всьому світі виявляє великий інтерес щодо реалізації цієї політики особливо в частині, що пов'язана зі сферою професійної освіти. Проте не у всіх країнах однаковий рівень реалізації державно приватного партнерства (Вороніна-Пригодій, & Кравець, 2022). Так, в одних країнах спостерігається значне зростання ринку державно-приватного партнерства, іншим ще належить створити сприятливі умови та необхідні політики для його реалізації.

Державно-приватне партнерство як договірна угода поєднує безліч зацікавлених сторін із різними планами та цілями. На *рис. 1*, показано можливі сторони при укладанні договору державно-приватного партнерства. Зауважимо, що ключовими є державний сектор та приватний консорціум (Hodge, & Greve, 2005). Інші (треті сторони) включають консультантів (юридичних, технічних та фінансових), фінансистів (експертів із визначення

ризиків та організаційної допомоги), публічний сектор. Для кращого розуміння державно-приватного партнерства, актуальним є детальний огляд всіх його сторін, а саме державної, приватної та публічної.

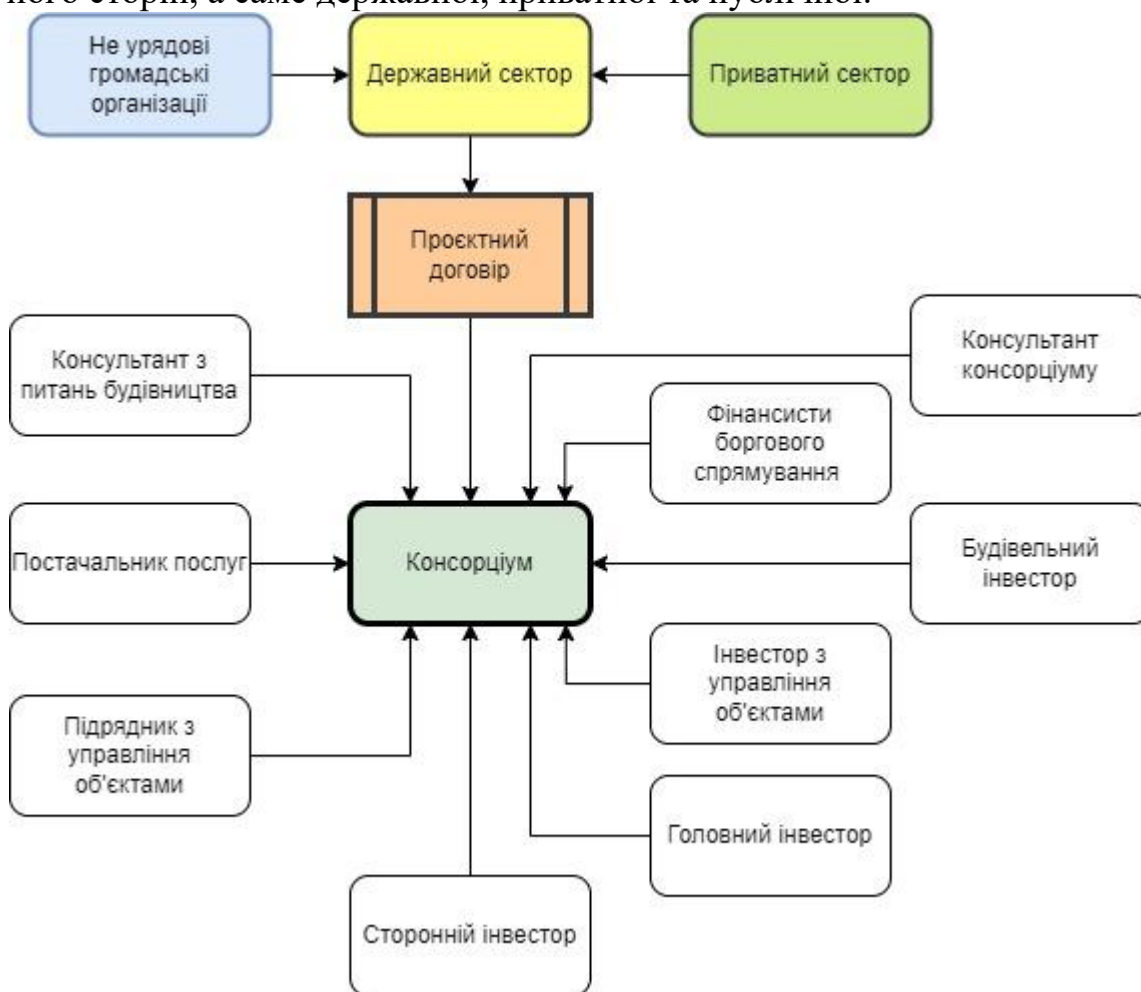

Рис. 1 Сторони проекту, що беруть участь в укладанні договору про державно-приватне партнерство

Державна роль в державно-приватному партнерстві, включає всі державні установи і відомства. Проте слід зазначити, що органи державного сектора, яким дозволено укласти договори державно-приватного партнерства, можуть різнитися у кожній країні. В загальному право підпису у таких договорах має директор державного підприємства, або призначений міністр який підписує контрактну угоду від імені державної організації (установи).

Виділимо десять основних ролей, які здійснює державний партнер/державна установа. Це концесіонер, планувальник мережі, фінансист, замовник, менеджер проекту, інспектор, контролер державно-приватного партнерства, менеджер з контрактів, захисник довкілля та представник громадськості.

Приватний партнер у державно-приватному партнерстві – це юридична особа, яка бере участь у тендері, фінансує, розробляє та експлуатує громадський об'єкт. Він може складатися з приватних фірм та забудовників. Ці фірми та забудовники об'єднуються у компанію спеціального призначення

(Estache et al. 2000). Спеціальна компанія включає фірми та розробників до яких належать: інженерно-будівельні, експлуатаційні, технічного обслуговування та юридичні компанії. Приватний консорціум зазвичай генерує кошти для проєктів державно-приватного партнерства через акціонерний та борговий капітал.

У державно-приватному партнерстві, окрім держави і приватних партнерів, беруть також участь фінансисти, консультанти з операцій, громадськість.

Фінансисти. Приватний партнер має забезпечити фінансування проєкту на етапі розроблення фінансового кошторису. Фінанси для проєкту зазвичай формуються за рахунок власних та позикових коштів. Власні кошти надходять від власників чи партнерів проєктної компанії. Пайові партнери/інвестори беруть участь у певній частині розроблення проєкту державно-приватного партнерства, наприклад, у будівництві або управлінні об'єктами (Hodge and Greve, 2005). Фактично кошти акціонерного капіталу становлять невелику частину структури капіталу державно-приватного партнерства. Зазвичай вони становлять близько 1-2% від капітальної вартості проєкту. Боргове фінансування надається фінансовими установами. У деяких механізмах державно-приватного партнерства, фінансисти боргового фінансування є частиною компанії спеціального призначення, або проєктної компанії, яку створено для реалізації певного проєкту або певної мети, тому вони проявляють значну зацікавленість ходом реалізації проєкту. Боргове фінансування становить вищу частку у структурі капіталу проти акціонерного фінансування. Так, воно може досягати 80-90% від капітальних витрат проєкту;

Консультанти з операцій. Враховуючи складність та ризики проєктів державно-приватного партнерства, обом сторонам необхідно залучити консультанта з відповідними технічними, юридичними та фінансовими знаннями для надання консультаційних послуг. Таких фахівців часто називають "консультантами з операцій". По суті, перш ніж державний сектор розмістить оголошення або ініціює проєкт державно-приватного партнерства, він залучає такого консультанта для проведення детального техніко-економічного обґрунтування. Крім того, консультант допомагає державній установі у виборі відповідного приватного партнера для запропонованого проєкту. Робота консультанта з операцій закінчується після підписання контрактної угоди між сторонами проєкту (Robert & Albert, 2021). Так, приватний партнер також залучає консультанта з операцій для допомоги у проведенні переговорів за умовами контракту з державною організацією;

Громадськість. Однією з ключових зовнішніх зацікавлених сторін при організації державно-приватного партнерства є громадськість. Вона може включати профспілки, агентства захисту прав споживачів, релігійні організації, професійні асоціації та неурядові громадські організації, що займаються питаннями соціального розвитку. Для точної ідентифікації пропонується їх називати не урядовими громадськими організаціями. Вони забезпечують облік потреб і очікувань широких верств населення в

розробленні проєктів державно-приватного партнерства, допомагають інформувати широку громадськість про важливість розвитку громадських об'єктів на основі державно-приватного партнерства. Крім того, неурядові громадські організації виступають за покращення якості послуг та розумну плату за користування проєктами/об'єктами державно-приватного партнерства. У деяких юрисдикціях, уряди залучають неурядові громадські організації до визначення громадських об'єктів, які мають бути побудовані за схемою державно-приватного партнерства. Деякі уряди залучають громадські групи на стадії техніко-економічного обґрунтування, щоб отримати їхні пропозиції. Варто зазначити, що у деяких країнах неурядові громадські організації відіграють значну роль, через вплив на інформування місцевого населення. Тому, вони є першою контактною точкою для багатьох державних установ, коли проєкти державно-приватного партнерства мають бути розроблені у місцевій спільноті.

З огляду на викладене, структура державно-приватного партнерства поділяється на державний, приватний і громадський сектори. Кожен із них має свої функції та завдання, а сама структура може бути досить складною, передбачати договірні угоди між сторонами, включаючи державу. Також залучають: консультантів з питань будівництва, постачальників послуг, підрядників з управління об'єктами, консультантів консорціуму, фінансистів боргового спрямування, будівельних інвесторів, інвесторів з управління об'єктами, головних інвесторів, сторонніх інвесторів тощо. Це уможливорює заключення та успішне виконання угоди з державно-приватного партнерства.

Список використанх джерел:

Вороніна-Пригодій, Д. & Кравець, С. (2022). Регіональні особливості європейської системи державно-приватного партнерства у сфері професійної (професійно-технічної) освіти. *Professional Pedagogics*, 1(24), 56-63.

Estache, A., Romero, M., & Strong, J. (2000). *The Long and Winding Path to Private Financing and Regulation of Toll Roads*. World Bank, working paper.

Hodge, G. A., & Greve, C. (2005). *The challenge of public-private partnerships: Learning from international experience*. U.K: Edward Elgar Publishing.

Robert, Osei-Kyei, & Albert, P. (2021). *International Best Practices of Public-Private Partnership*. Springer Singapore. doi: <https://doi.org/10.1007/978-981-33-6268-0>